Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2026 m. lapkričio 20 d.
(OR. en)

15479/26

CULT 138
CULT HERIT 33

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl 2027–2030 m. ES darbo plano kultūros srityje

Delegacijoms pridedama pirmiau nurodyta rezoliucija, kurią Taryba (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas) patvirtino 2026 m. lapkričio 20 d. posėdyje.

PRIEDAS

Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl 2027–2030 m. ES darbo plano kultūros srityje

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMI

– ilgalaikę strateginę viziją, kaip užtikrinti, kad kultūra taptų Europos tapatybės pagrindu, išdėstytą bendroje deklaracijoje „Europa kultūrai, kultūra Europai“, dėl kurios 2026 m. birželio 18 d. susitarė Europos Sąjungos Taryba, Europos Parlamentas ir Europos Komisija[1];

PRIPAŽINDAMI

– ES darbo planus kultūros srityje ir pagal juos pasiektus rezultatus – nustatyti aukšto lygio politiniai prioritetai ir į ateitį orientuota valstybių narių dalyvavimo kultūros politikoje Sąjungos lygmeniu darbotvarkė;

PRIPAŽINDAMI

– savaiminę kultūros, kaip prasmės, įkvėpimo, inovacijų, žmogiškojo ryšio, tarpusavio supratimo, tapatybės ir bendruomeniškumo šaltinio, vertę;

– tai, kad Europos kultūrų ir kalbų įvairovė yra bendras paveldas, kuris turėtų būti puoselėjamas, remiamas ir saugomas visų labui;

– esminį kultūros vaidmenį saugant demokratiją ir propaguojant Europos vertybes, taip pat puoselėjant taiką, visuomenės atsparumą, socialinį dialogą, įtrauktį, socialinę sanglaudą ir visų Sąjungos piliečių sveikatą bei gerovę;

[1] C/2026/3440, 2026 6 25.

– kultūros vaidmenį skatinant lyčių lygybę ir tai, kad Sąjunga turi siekti pašalinti nelygybės apraiškas ir skatinti lygybę visose savo veiklos srityse pagal SESV 8 straipsnį;

– unikalų kultūros ir kūrybos sektorių vaidmenį spartinant žaliąją pertvarką – tuo tikslu įtraukiant tvarumą, atsparumą ir prisitaikymą prie klimato kaitos, laikantis Sąjungos tikslų;

– kertinį kultūros ir kūrybos sektorių vaidmenį kuriant darbo vietas visoje Sąjungoje ir skatinant augimą, konkurencingumą, inovacijas ir įtraukų darnų vystymąsi;

– kultūros svarbą ES dvišaliams ir daugiašaliams išorės santykiams ir bendradarbiavimui, visų pirma jos partnerystei su UNESCO ir Europos Taryba;

ATSIŽVELGDAMI Į

– tebevykstantį Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, įskaitant tikslinį kultūros paveldo naikinimą, išpuolius prieš Ukrainos kultūros ir kūrybos sektorius, taip pat menininkus bei kultūros specialistus;

– tebetvyrantį geopolitinį nestabilumą visame pasaulyje, be kita ko, konfliktų regionuose, kuris kelia didelę grėsmę ir daro didelį poveikį kultūros paveldui, menininkams ir kultūros specialistams;

– realų ir tiesioginį aplinkos ir klimato krizių poveikį kultūriniam kraštovaizdžiui bei kultūros paveldui ir apskritai kultūros ir kūrybos sektoriams, nes Europa – sparčiausiai šylantis žemynas planetoje – susiduria su precedento neturinčiu biologinės įvairovės nykimu, blogėjančiais karščio bangų, gamtos gaisrų, sausrų, snygio, potvynių, jūros vandens temperatūros šuolių ir vėtrų ciklais[2];

[2] Žr. 2025 m. ataskaitą dėl Europos klimato būklės, https://climate.copernicus.eu/esotc/2025 (anglų k.).

– iššūkius, su kuriais nuolat susiduria demokratinės valstybės visoje Sąjungoje ir visame pasaulyje, įskaitant grėsmes meninei laisvei ir kultūros įstaigų savarankiškumui, ir nuolatines pastangas padėti koordinuoti, sutelkti, papildyti ir stiprinti kolektyvinį Europos atsaką į šiuos iššūkius[3];

– sparčią skaitmeninių technologijų, visų pirma dirbtinio intelekto (DI), raidą, suteikiančią galimybių remti kūrybinę praktiką ir saugoti bei puoselėti kultūros paveldą, tačiau kartu keliančią susirūpinimą dėl grėsmių žmogaus kūrybiškumui, kultūrų ir kalbų įvairovei, darbo vietų saugumui, kibernetiniam saugumui, duomenų suverenumui, teisingam atlygiui ir intelektinės nuosavybės teisių apsaugai kultūros ir kūrybos sektoriuose;

PRIMINDAMI

– 2025 m. lapkričio 12 d. Komisijos paskelbtą komunikatą „Europos kultūros politikos kelrodis“[4];

– 2026 m. liepos 2 d. Komisijos ataskaitą dėl 2023–2026 m. ES darbo plano kultūros srityje;

– susijusius politinius dokumentus, išdėstytus šios rezoliucijos IV priede;

SUSITARIA:

– remti Europos kultūrinio bendradarbiavimo stiprinimą, skatinti kultūrų ir kalbų įvairovę ir teikti Europos pridėtinę vertę, atsižvelgiant į dabartines kultūrines, socialines, ekonomines, saugumo ir politines aplinkybes ir tinkamai laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų;

---

3 Žr. komunikatą „Europos demokratijos skydas. Stiprių ir atsparių demokratinių valstybių įgalėjimas“.

4 Dok. 15410/25.

– atsižvelgiant į pagrindines 2025 m. Europos kultūros politikos kelrodžio kryptis, 2027–2030 m. laikotarpiu prioritetinėmis laikyti šias sritis:

a) Europos vertybių, kultūrinių teisių ir meninės laisvės stiprinimas;

b) menininkų ir kultūros specialistų įgalinimas ir parama žmonėms bei visuomenei;

c) kultūra ir konkurencingumas, atsparumas, inovacijos, tvarumas ir sanglauda;

d) tarptautiniai kultūriniai ryšiai ir partnerystės;

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ

– apsvarstyti, kai tinkama, šiame darbo plane nurodytas prioritetines sritis plėtojant savo nacionalinę kultūros politiką ir su tomis sritimis susijusias valstybių narių bendradarbiavimo galimybes;

PRAŠO EUROPOS KOMISIJOS

– iki 2030 m. birželio mėn. parengti 2027–2030 m. ES darbo plano kultūros srityje įgyvendinimo ataskaitą, grindžiamą savanoriškai pateikta ES valstybių narių informacija;

– reguliariai Tarybai teikti naujausią informaciją apie 2027–2030 m. darbo plano kultūros srityje ir atitinkamai jo konkrečių veiksmų įgyvendinimą, kad valstybės narės galėtų susidaryti bendrą pažangos ir rezultatų vaizdą, kartu dirbant su valstybėmis narėmis tam, kad būtų užtikrintas tinkamas rezultatų matomumas ir prieinamumas kultūros sektoriams ir piliečiams.

I. PRIORITETINĖS SRITYS

a) Europos vertybių, kultūrinių teisių ir meninės laisvės stiprinimas

Socialiniai, kultūriniai ir geopolitiniai pokyčiai įgyvendinant ankstesnius darbo planus kultūros srityje išryškino strateginį kultūros vaidmenį propaguojant Europos vertybes, stiprinant demokratiją ir kuriant stipresnę ir atsparesnę visuomenę. 2027–2030 m. darbo plane numatytais veiksmais turėtų būti toliau didinamas supratimas ir informuotumas apie kultūrines teises, kaip būdą gerinti prieigą prie kultūros išteklių ir galimybes dalyvauti kultūriniame gyvenime, taip pat didinti meninės raiškos bei kūrybos laisvę.

Prieiga prie kultūros išteklių ir dalyvavimas kultūriniame gyvenime tebėra pagrindiniai kultūrinių teisių ramsčiai, kaip pripažįstama atitinkamuose žmogaus teisių dokumentuose[5]. Darbo planu turėtų būti remiami koordinuoti Sąjungos veiksmai, kuriais būtų skatinamas įtraukus dalyvavimas kultūriniame gyvenime ir veikloje, susijusiuose tiek su materialiuoju, tiek nematerialiuoju kultūros paveldu, taip pat skaitmeninėmis kultūros vertybėmis. Kultūros įstaigos, įskaitant, be kita ko, bibliotekas, muziejus, teatrus, kino teatrus ir paveldo objektus, taip pat aukštos kokybės gyvenamąją aplinką, skatina demokratinį dalyvavimą ir pilietinį aktyvumą ir kartu stiprina bendruomeninius kultūros ir socialinius centrus. Tai ypač svarbu jaunimui ir vyresnio amžiaus žmonėms, kaimo ir atokioms bendruomenėms, įskaitant atokiausių Sąjungos regionų bendruomenes, asmenims su negalia ir marginalizuotoms grupėms.

---

5 Žr., pavyzdžiui, Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją ir Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą.

Itin didelį susirūpinimą kultūros ir kūrybos sektoriuose tebekelia įvairių formų grėsmės meninei laisvei[6]. Suinteresuotieji subjektai yra paraginę imtis priemonių reaguojant į šias grėsmes, be kita ko, parengti patikimus rodiklius ir vykdyti su konkrečiomis šalimis susijusią meninės laisvės stebėseną. Reikėtų stiprinti bendradarbiavimą su Europos Taryba ir UNESCO siekiant remti esamas iniciatyvas, plėtoti būsimas bendras iniciatyvas ir išvengti veiksmų dubliavimo.

Darbo planas turėtų padėti didinti informuotumą apie Europos kultūros paveldu puoselėjamus principus ir vertybes, kurie yra bendras atminimo, supratimo, tapatybės, dialogo, sanglaudos ir kūrybiškumo šaltinis.

b) Menininkų ir kultūros specialistų įgalinimas ir parama žmonėms bei visuomenei

Menininkų ir kultūros bei kūrybos sektorių specialistų statuso, darbo sąlygų ir tarpvalstybinio judumo stiprinimas, kartu gerbiant socialinių partnerių vaidmenį ir savarankiškumą, tebėra vienas iš pagrindinių Sąjungos kultūros politikos prioritetų ir yra labai svarbus siekiant apsaugoti kultūros ir kūrybos sektorių gyvybingumą ir padidinti jų poveikį. Menininkai ir kultūros specialistai turi teisę į sąžiningas, teisingas, sveikas ir saugias darbo sąlygas, o teisingas atlygis ir tinkamos darbo sąlygos taip pat padeda puoselėti meninę laisvę ir kultūrų bei kalbų įvairovę. Siekiant skatinti meninį ir kūrybinį bendradarbiavimą, remti karjeros raidos galimybes ir užtikrinti kultūros kūrinių sklaidą, labai svarbu sudaryti palankesnes sąlygas judumui visoje Europoje.

---

[6] Žr., pavyzdžiui, Komisijos ataskaitą dėl 2023–2026 m. ES darbo plano kultūros srityje.

2027–2030 m. darbo planas grindžiamas ligšioliniu kolektyviniu Europos darbu siekiant apsaugoti menininkų statusą ir užtikrinti teisingą atlygį menininkams ir kultūros bei kūrybos sektorių specialistams nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis. Siekiant užtikrinti tęstinumą, reikėtų atsižvelgti į 2023 m. atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės ataskaitoje „Menininkų ir kultūros bei kūrybos sektorių specialistų statusas ir darbo sąlygos“ išdėstytas rekomendacijas, be kita ko, atliekant vertinimą ir dalijantis geriausios praktikos pavyzdžiais. Darbo planu taip pat turėtų būti remiamas Tarybos indėlis rengiant būsimas politikos iniciatyvas šioje srityje, be kita ko, laiku prisidedant prie ES menininkų chartijos[7].

Mažų garantijų darbas ir lyčių bei atstovavimo atotrūkis ir toliau daro neigiamą poveikį menininkų ir kultūros bei kūrybos sektorių specialistų gerovei, ir šis klausimas šiuo laikotarpiu turėtų būti toliau sprendžiamas. Be to, menininkų ir kultūros bei kūrybos sektorių specialistų kvalifikacijos kėlimas ir mokymas, be kita ko, tradicinių įgūdžių ir amatų, taip pat naujų skaitmeninių technologijų srityse, taps dar svarbesni, nes technologiniai ir ekonominiai pokyčiai toliau daro poveikį šiems sektoriams. Kiti svarbūs susirūpinimą keliantys klausimai yra kultūrinio ir meninio lavinimo, kino raštingumo ir gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis gerinimas pasitelkiant formalųjį, neformalųjį mokymąsi ir savimoką, kurie yra mokymosi visą gyvenimą dalis.

Be to, darbo planu siekiama tęsti ES lygmens bendradarbiavimą kultūros ir sveikatos srityje, puoselėjant kultūros vaidmenį gerovės, gyvenimo kokybės, psichikos ir socialinės sveikatos, taip pat bendruomenių atsparumo stiprinimo srityje. Pasitelkiant 2025 m. AKM grupės ataskaitą „Kultūra ir sveikata – laikas veikti“, šiuo darbu bus remiamas ES kultūros, sveikatos ir gerovės srities gairių[8] rengimas.

---

7 Komisijos iniciatyva pagal Europos kultūros politikos kelrodį.

8 Komisijos iniciatyva pagal Europos kultūros politikos kelrodį.

c) Kultūra, konkurencingumas, atsparumas, inovacijos, tvarumas ir sanglauda

Europos kultūros ir kūrybos sektoriai yra gyvybiškai svarbūs Sąjungos konkurencingumui, užimtumui ir inovacijoms. Tačiau šie sektoriai susiduria su precedento neturinčiais ekonominiais ir technologiniais iššūkiais. Esant dideliam ekonominiam netikrumui, infliacijai ir spaudimui nacionaliniams biudžetams, 2027–2030 m. darbo planu turėtų būti skatinamos strateginės investicijos į kultūros ir kūrybos sektorius. Be kultūros aspekto integravimo į viešąjį finansavimą, įskaitant Sąjungos finansavimo mechanizmus, ypatingas dėmesys galėtų būti skiriamas novatoriškiems finansavimo metodams, įskaitant filantropiją, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes ir kitus mechanizmus privačiajam kapitalui pritraukti. Siekiant didinti informuotumą apie galimybes ir stiprinti bendradarbiavimą, bus svarbu remti novatoriškų finansavimo priemonių geriausios praktikos plėtojimą ir keitimąsi tokios praktikos pavyzdžiais, taip pat įtraukti įvairius suinteresuotuosius subjektus iš įvairių teritorijų, įskaitant ribotų pajėgumų regionus ir atokiausius regionus. Tvarios ir nuspėjamos investicijos į kultūrą tebėra labai svarbios siekiant apsaugoti kultūrų ir kalbų įvairovę, kultūros paveldą, meninę laisvę ir ilgalaikį kultūros ir kūrybos sektorių atsparumą.

2027–2030 m. laikotarpiu Europa turi stengtis mažinti DI, visų pirma generatyvinio DI, poveikį kultūros ir kūrybos sektoriams, užtikrindama jo teikiamų galimybių ir galimų grėsmių pusiausvyrą. Tos grėsmės – tai, be kita ko, poveikis žmogaus kūrybiškumui, užimtumui, teisingam atlygiui, verslo modeliams, konkurencingumui, duomenų naudojimui, autorių teisėms ir gretutinėms teisėms, skaidrumui, prieinamumui, aptinkamumui, kalbų įvairovei ir Europos turinio pastebimumui. Kad šis poveikis būtų neutralizuotas, prireiks modernizuoti autorių teisių infrastruktūrą[9]. Tam, kad būtų stebimi pokyčiai šioje sparčiai besivystančioje srityje, nustatomos tinkamos atsakomosios politikos priemonės ir išvengiama kituose Tarybos parengiamuosiuose organuose atliekamo darbo dubliavimo, kartu atsižvelgiant į ekspertinių žinių ir kompetencijos sritis, bus labai svarbu, kad valstybės narės nuolat keistųsi informacija, pasitelkdamos dialogus politikos klausimais, strateginio prognozavimo veiklą ir įtraukdamos suinteresuotuosius subjektus. Planuojama kultūros ir kūrybos sektoriams skirta DI strategija[10] bus grindžiama konsultacijų su valstybėmis narėmis rezultatais.

---

[9] Autorių teisių infrastruktūra turėtų būti suprantama kaip taisyklių, technologijų ir institucijų derinys, kuriuo susisteminama duomenų tvarkymo praktika kūrybos pramonėje.

[10] Komisijos iniciatyva pagal Europos kultūros politikos kelrodį, grindžiama DI taikymo strategija.

Siekiant pagerinti Europos kultūros duomenų prieinamumą ir palyginamumą, gerinti kultūros ir kūrybos sektorių ekonominio, aplinkosauginio ir socialinio poveikio visai ekonomikai ir visuomenei stebėseną ir vertinimą, reikia imtis tolesnių koordinuotų veiksmų. Darbo planu turėtų būti prisidedama prie numatomo ES kultūros duomenų centro plėtojimo[11].

Taip pat būtina reaguoti į nuolatinį klimato krizės poveikį Europos kultūros ir paveldo sektoriams, taip pat į kitus vykstančius žmogaus sukeltus konfliktus ir krizes. Kultūra ir kultūros paveldas ir toliau turėtų būti tinkamai atspindimi atitinkamose strategijose ir tarpsektorinio bendradarbiavimo srityje laikantis Sąjungos požiūrio į pasirengimą, įskaitant bendrą komunikatą dėl ES pasirengimo krizėms strategijos. Be to, darbo planu turėtų būti stiprinamas bendradarbiavimas kultūros ir kūrybos sektorių pasirengimo valdyti riziką, rizikos prevencijos ir valdymo, vidutinės trukmės ir ilgalaikio prisitaikymo prie klimato kaitos ir reagavimo į ekstremaliąsias situacijas, taip pat kultūros paveldo restauravimo ir atkūrimo srityse. Jis turėtų skatinti skaitmenizacijos naudojimą kultūrai ir paveldui, įskaitant audiovizualinius archyvus, išsaugoti.

Siekiant puoselėti bendrą europinę tapatybę, socialinę sanglaudą ir darnų vystymąsi, tebėra labai svarbu remti materialiojo ir nematerialiojo kultūros paveldo, įskaitant povandeninį kultūros paveldą, išsaugojimą, konservavimą, restauravimą ir propagavimą. Pastangos kovoti su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis ir apsaugoti kultūros paveldą nuo naikinimo, kurį sukelia gaivalinės nelaimės, klimato kaita, konfliktai, vagystės iš kultūros įstaigų ir žmogaus įsikišimas, reikalauja nuolatinio bendradarbiavimo, dalijimosi žiniomis ir integracijos į platesnio masto reagavimo į konfliktus bei krizes ir pasirengimo joms priemones.

[11] Komisijos iniciatyva pagal Europos kultūros politikos kelrodį.

Kultūros ir kūrybos sektoriai turėtų būti skatinami dėti pastangas tęsti žaliąją pertvarką ir didinti tvarumą, be kita ko, pasitelkiant klimato kaitos poveikiui atsparią infrastruktūrą, taikant tvarius gamybos procesus ir užtikrinant mažesnį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas apstatytos aplinkos kokybei ir architektūros sektoriaus vaidmeniui siekiant šio tikslo, laikantis naujojo europinio bauhauzo[12]. Kultūros ir kūrybos sektoriai taip pat turėtų būti pripažinti pokyčių varomąja jėga, padedančia skatinti atsakomybę už aplinką ir aplinkosauginį tvarumą. Atsižvelgiant į tai, darbo planas turėtų būti grindžiamas rekomendacijomis, pateiktomis 2025 m. AKM grupės ataskaitoje *„Kūrybiniai pokyčiai: kultūros įgalinimas darnios gyvensenos labui“*.

Be to, darbo planu turėtų būti skatinamas bendradarbiavimas formuojant politiką tam tikruose kultūros ir kūrybos subsektoriuose, pavyzdžiui, audiovizualiniame (įskaitant filmus, televiziją, vaizdo žaidimus ir multimediją) sektoriuje, muzikos sektoriuje, bibliotekų sektoriuje, leidybos ir knygų sektoriuje, kūrybinės mados ir dizaino, architektūros ir kultūros paveldo sektoriuose, siekiant didinti konkurencingumą, atsparumą, inovacijas ir tvarumą.

---

12 Taip pat atsižvelgiant į AKM valstybių narių ekspertų grupės darbą, susijusį su investicijomis į aukštos kokybės architektūrą ir gyvenamąją aplinką visiems (2021 m.).

d) Tarptautiniai kultūriniai ryšiai ir partnerystės

Darbo plane daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama kultūros vaidmeniui vykdant Sąjungos išorės veiksmus ir diplomatinę veiklą, remiantis AKM ataskaitoje dėl tarptautinių kultūrinių ryšių valdymo „Nuo švelniosios galios iki giliosios galios: ES vykdomas tarptautinių kultūrinių ryšių valdymas kintančiame pasaulyje“ (*From soft power to Deep Power: EU Governance of ICR in a Changing World*) pateiktomis rekomendacijomis. Veiksmais pagal darbo planą turėtų būti remiamas nuoseklus požiūris į tarptautinius kultūrinius ryšius ir užtikrinamas valstybių narių dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant ES strateginį požiūrį į juos.

Aktyvesnis bendradarbiavimas su Europos Taryba, UNESCO ir kitais atitinkamais daugiašaliais partneriais gali skatinti bendradarbiavimą ir padėti išvengti darbo, susijusio su bendrais prioritetais, dubliavimosi. Atsižvelgiant į tebesitęsiantį geopolitinį nestabilumą, ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama kultūros ir kultūros paveldo apsaugai konfliktų paveiktuose regionuose. Kadangi Ukrainoje toliau vykdomi tiksliniai išpuoliai prieš kultūros paveldą, kūrybos pramonės infrastruktūrą ir menininkus, o kitose šalyse vykstantys konfliktai ir toliau daro poveikį kultūriniam gyvenimui, valstybės narės turėtų išlaikyti koordinuotą atsaką, suderintą su tokiomis iniciatyvomis kaip Europos komandos principo taikymas kultūros paveldui Ukrainoje, ir kitomis atitinkamomis priemonėmis[13].

2025 m. UNESCO pasaulinės kultūros politikos ir darnaus vystymosi konferencijos (MONDIACULT) baigiamajame dokumente pateikiamas aiškus kolektyvinių pasaulinių veiksmų planas siekiant skatinti kultūros vaidmenį darnaus vystymosi srityje ir formuoti vystymosi darbotvarkę po 2030 m. Pagal darbo planą vykdomais veiksmais turėtų būti remiama ši vizija ir rengiami bendri pasiūlymai, kuriais būtų prisidedama prie atitinkamų diskusijų, kad būtų stiprinamas kultūros, kaip darnaus vystymosi veiksnio, vaidmuo, be kita ko, spartinant darbą siekiant šių tikslų 2029 m. MONDIACULT ir dalyvaujant kituose atitinkamuose tarptautiniuose procesuose.

---

[13] Tame kontekste žr. 2026 m. birželio 18–19 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų (dok. EUCO 8/26) 13 punktą.

II. ĮGYVENDINIMAS IR DARBO METODAI

Remiantis Bendra deklaracija „Europa kultūrai, kultūra Europai“, 2027–2030 m. darbo plane kultūros srityje nurodomi bendri valstybėms narėms kylantys iššūkiai kultūros politikos srityje, be to, juo sudaromos sąlygos valstybėms narėms bendradarbiauti ir keistis informacija. Be kita ko, nustatomi prioritetai, kuriuos turėtų apsvarstyti Tarybai pirmininkaujanti ir pirmininkausiančios valstybės narės ir kuriais būtų remiamasi diskusijose Tarybos lygmeniu. Šis darbo planas turėtų sudaryti palankesnes sąlygas struktūrizuotam valstybių narių dalyvavimui ir jų indėliui į pagrindinius pavyzdinius veiksmus, išdėstytus Kultūros kelrodyje.

Darbo plane išdėstytos temos, skirtos diskusijoms ir debatams atitinkamais lygmenimis aptariamu laikotarpiu, taip pat pagrindinės temos, kurios darbo grupės lygmeniu turėtų būti reguliariai peržiūrimos Kultūros reikalų komitete.

Jame taip pat išdėstyta kita koordinuoto pareigūnų ir ekspertų bendradarbiavimo ES lygmeniu tvarka, įskaitant tarpusavio mokymosi veiklą, padėties įvertinimo veiklą ir AKM grupes.

Peržiūra ir lankstumas

Norint reaguoti į kultūros ir kūrybos sektorių poreikius sudėtingomis ir kintančiomis politinėmis, socialinėmis ir ekonominėmis aplinkybėmis, itin svarbu išlaikyti ES darbo plano kultūros srityje nuostatų ir įgyvendinimo lankstumą ir pritaikomumą. Todėl kiekvieno trijų paeiliui pirmininkaujančių valstybių narių pirmininkavimo laikotarpio, kurį apima šio darbo plano įgyvendinimo laikotarpis, pabaigoje tuo metu pirmininkausianti valstybė narė sudarys palankesnes sąlygas diskusijoms Kultūros reikalų komitete, kad būtų neformaliai teikiama naujausia informacija apie darbo plane numatytus veiksmus. Atliekant šią neformalią peržiūrą bus nagrinėjama padaryta pažanga, veiksmų, kurių imtasi, poveikis ir gali būti siūloma vėlesnių veiksmų pakeitimų, atsižvelgiant į pasiektus rezultatus ir (arba) atitinkamus politikos pokyčius ES ar nacionaliniu lygmeniu.

Tai neužkerta kelio kitoms pirmininkaujančioms valstybėms narėms (jei bus manoma, kad tai tikslinga) sudaryti palankesnes sąlygas tolesnėms neformalioms peržiūroms.

Integravimas

Tebėra labai svarbu stiprinti kultūros politikos ir kitų ES bei nacionalinių politikos formavimo forumų veiksmų koordinavimą ir tarpusavio bendradarbiavimą. Kultūros politikos integravimas ir koordinuoti veiksmai yra labai svarbūs siekiant išnaudoti kultūros potencialą skatinti visuomenės pažangą. Todėl darbo planu siekiama stiprinti tarpsektorinį bendradarbiavimą ir mokymąsi su atitinkamomis institucijomis. Tai apima bendradarbiavimą ekspertų lygmeniu, glaudesnę įvairių Tarybos parengiamųjų organų sąveiką ir aktyvesnį bendradarbiavimą su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

III. VEIKSMAI

A. Dialogai politikos klausimais. Dirbtinis intelektas bei kultūros ir kūrybos sektoriai

Tikslas: remti politinį bendradarbiavimą DI teikiamų galimybių ir keliamų iššūkių klausimu ir keitimąsi informacija šiuo klausimu, įskaitant keitimąsi patirtimi, susijusia su nacionalinėmis priemonėmis, taip pat kultūros ir kūrybos sektoriams skirtas praktines gaires ir jų pajėgumų stiprinimą, ir prisidėti prie būsimos ES kultūros ir kūrybos sektoriams skirtos DI strategijos rengimo ir įgyvendinimo.

Pagrindimas: DI kultūros ir kūrybos sektoriams kelia didelių iššūkių ir suteikia didelių galimybių. Pagrindiniai valstybių narių nustatyti klausimai – tai, be kita ko, etiškas, tvarus, atsakingas ir į žmogų orientuotas mokymas DI klausimais ir DI naudojimas; pagarba autorių teisėms ir gretutinėms teisėms; saugomo turinio naudojimo skaidrumas; užimtumas ir darbo sąlygos; teisingas atlygis kultūros ir kūrybos sektoriuose; kultūrų ir kalbų įvairovė; DI poveikis kūrybinei praktikai, taip pat kultūros duomenys kaip DI ir inovacijų ištekliai. Nors kai kurie iš šių klausimų sprendžiami įgyvendinant kitas politikos iniciatyvas, į daugelį su DI susijusių klausimų reikėtų atsižvelgti būsimoje kultūros ir kūrybos sektoriams skirtoje DI strategijoje. Kartu 2027–2030 m. darbo plane siūlomi keli tiksliniai dialogai politikos klausimais, kuriais siekiama spręsti įvairius kylančius klausimus, susijusius su DI ir kultūros bei kūrybos sektoriais, ir remti į žmogų orientuotą kūrybiškumą, inovacijas ir įvairovę DI amžiuje. Atsižvelgiant į spartų DI plėtros tempą, lankstūs, tačiau reguliarūs dialogai politikos klausimais darbo plano įgyvendinimo laikotarpiu gali būti gebanti reaguoti struktūra, skirta tiksliniams ir lankstiems mainams ir intervencinėms priemonėms aktualiais DI klausimais.

Dialogų politikos klausimais metu įgyta patirtimi, juose pateiktais geriausios praktikos pavyzdžiais ir rekomendacijomis turėtų būti remiamasi politinėse ir ekspertų diskusijose. Išsamus konkrečių temų sąrašas turėtų būti lankstus, kad būtų galima reaguoti į kylančius klausimus.

Orientacinės temos, be kita ko, galėtų būti:

1. DI ir kultūrų bei kalbų įvairovė

Tikslas: išnagrinėti priemones, kuriomis būtų sprendžiamas DI poveikio kultūrų ir kalbų įvairovei, dalyvavimui kultūriniame gyvenime skaitmeninėje aplinkoje, įvairaus Europos turinio prieinamumui ir aptinkamumui klausimas.

Numatomi rezultatai: pasiūlymai, idėjos ir rekomendacijos, kaip apsaugoti ir didinti kultūrų įvairovę internete ir skatinti regioninių ir mažumų kalbų įtraukimą į DI sistemas, taip pat klausimai, susiję su įvairaus turinio prieinamumu ir aptinkamumu. Išvados turėtų būti grindžiamos platesniu DI ir kultūros bei kūrybos sektorių strategijos plėtojimu ir jį papildyti, taip pat jomis turėtų būti remiamasi tarptautiniuose kultūros politikos forumuose vykstančiose pasaulinėse diskusijose, įskaitant diskusijas įgyvendinant 2005 m. UNESCO konvenciją.

2. DI ir užimtumas kultūros ir kūrybos sektoriuose

Tikslas: išnagrinėti galimą poveikį darbo vietų praradimui, jų pertvarkai ir užimtumui kultūros ir kūrybos sektoriuose, darbo sąlygoms, teisingam atlygiui, žmogaus kūrybiškumui, įgūdžių poreikiams, kritiniam mąstymui ir raštingumui DI srityje.

Numatomi rezultatai: su DI poveikiu darbo rinkai susijęs tarpusavio vertinimas / įrodymų rinkimas ir naujų politikos atsako priemonių svarstymas.

3. Kiti kylantys DI klausimai

Galimas papildomas dialogas (-ai) DI ir kultūros bei kūrybos sektorių politikos klausimais galėtų padėti lengviau keistis informacija kitais kylančiais klausimais, be kita ko, susijusiais su atitinkamomis nacionaliniu lygmeniu patvirtintomis iniciatyvomis, taip pat pagrindiniais veiksmų prioritetais, nustatytais ES kultūros ir kūrybos sektoriams skirtoje DI strategijoje. Galimos temos:

- meninis švietimas, įgūdžiai ir mokymas DI amžiuje;
- sektorinis atsakas į DI poveikį (įskaitant DI poveikį audiovizualiniam sektoriui, vaizdo žaidimams, muzikai, dizainui, leidybai ir Europos knygų sektoriui, bibliotekoms, muziejams ir kultūros paveldui ar kt.);
- galimybės ir geroji praktika, susijusios su DI naudojimu kūrybiškumo tikslais, kultūros produkcijai, sklaidai ir prieigai prie kultūros išteklių;
- kultūros duomenys kaip DI ir inovacijų ištekliai, atspindintys Europos vertybes ir skatinantys kultūrų ir kalbų įvairovę.

B. Tarpusavio mokymosi veikla / praktiniai seminarai

i) Tarpusavio mokymosi veikla

Komisijos ataskaitoje dėl 2023–2026 m. darbo plano pažymėta, kad valstybės narės yra suinteresuotos dažniau naudotis tarpusavio mokymosi veikla. Ši veikla – tai valstybių narių vadovaujami savanoriški mainai ekspertų lygmeniu, kuriais dalyvaujančioms valstybėms užtikrinama praktinė sistema, skirta dalytis patirtimi, lyginti politikos metodus ir nustatyti geriausią praktiką. Kai tinkama, vykdant tarpusavio mokymosi veiklą gali būti rengiamos apibendrinamosios ataskaitos ir praktinės rekomendacijos. Tarpusavio mokymosi veikla turėtų išlikti lanksti ir ja turėtų būti reaguojama į kylančius iššūkius. Ši veikla, be kita ko, gali būti:

- *Menininkų ir kultūros specialistų statusas*: keitimasis patirtimi kultūros ir kūrybos sektoriams svarbiomis temomis, tokiomis kaip darbo sąlygos, teisingas atlygis, atotrūkis tarp lyčių ir atstovavimo spragos, tarpvalstybinio judumo kliūtys arba tolesni veiksmai, susiję su ankstesnėmis AKM rekomendacijomis[14].

- *Kūrybinė mada*: keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su struktūriniais iššūkiais, su kuriais, kaip atskiras kultūros ir kūrybos sektorius, susiduria kūrybinė mada, įskaitant perėjimą prie darnesnio vystymosi, galimybes gauti finansavimą, įgūdžių ir amatų įgūdžių perdavimą.

- *Ilgalaikis skaitmeninio kultūros paveldo išsaugojimas*: keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais, numatant galimybę kurti bendrus sprendimus ir priemones, skirtus ilgalaikiam tarpvalstybiniam įvairių formų skaitmeninio kultūros paveldo Europos Sąjungoje, įskaitant, be kita ko, audiovizualinį, tekstinį, vaizdinį ir architektūros paveldą, išsaugojimui, siekiant didinti kultūros ir kūrybos sektorių pasirengimą ir atsparumą, įskaitant kibernetinį atsparumą.

---

[14] Atvirojo koordinavimo metodo (AKM) valstybių narių ekspertų grupė, *The Status and Working Conditions of Artists and creative and Cultural Professionals* („Menininkų ir kūrybos bei kultūros specialistų statusas ir darbo sąlygos“) (2023 m.).

- *Prieiga prie kultūros išteklių ir dalyvavimas kultūriniame gyvenime*: keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais siekiant remti prieigą prie kultūros išteklių bei kultūros paveldo ir dalyvavimą kultūriniame gyvenime bei su kultūros paveldu susijusioje veikloje, visų pirma kiek tai susiję su nepakankamai atstovaujamomis grupėmis, asmenimis su negalia, jaunimu ir vyresnio amžiaus žmonėmis, taip pat kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančiais asmenimis.

Galimos papildomos tarpusavio mokymosi veiklos temos galėtų būti, be kita ko: švietimas kultūros ir meno klausimais, įskaitant švietimą kino srityje; menininkai, kuriems gresia pavojus; demokratijos atsparumas ir Europos atminimas; gyvasis paveldas, tradiciniai amatai ir nematerialusis kultūros paveldas; bibliotekos, leidyba ir Europos knygų sektorius; dizainas, architektūra ir kokybiška gyvenamoji aplinka; audiovizualinis ir kino sektorius; muzikos sektorius; neteisėta prekyba kultūros vertybėmis ir povandeninis kultūros paveldas.

ii) Praktiniai seminarai

Praktiniai seminarai – tai Komisijos vadovaujami mainai, kuriuose suburiami valstybių narių atstovai, ekspertai ir, kai tinkama, suinteresuotieji subjektai. Praktiniuose seminaruose gali būti aptariama:

- *kultūra ir sveikata*: keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su nuolatiniu kultūros ir sveikatos bei gerovės sektorių bendradarbiavimu, įskaitant indėlį į būsimas ES gaires dėl kultūros, sveikatos ir gerovės[15].

[15] Komisijos iniciatyva pagal Europos kultūros politikos kelrodį.

C. Atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės

Tikslas: sudaryti palankesnes sąlygas struktūrizuotam ekspertų bendradarbiavimui ir praktinių rekomendacijų dėl politikos formavimo rengimui Sąjungos lygmeniu ir, kai taikytina, nacionaliniu lygmeniu.

i) *Kultūros finansavimo galimybių atvėrimas: investicijų į kultūros ir kūrybos sektorius skatinimas*

Pagrindimas: siekiant užtikrinti stipresnį ir konkurencingesnį kultūros sektorių itin svarbus yra tinkamas kultūros finansavimas. Tačiau visoje Europoje kultūros biudžetai patiria nuolatinį spaudimą.

Tikslas: ši AKM grupė išnagrinės kultūros finansavimą ir parengs rekomendacijas valstybėms narėms ir ES institucijoms, kaip toliau skatinti novatoriškų finansavimo priemonių naudojimą, teikti paskatas privatiems, filantropiniams ir kitiems finansavimo ir bendradarbiavimo šaltiniams bei mechanizmams ir juos valdyti, laikantis subsidiarumo principo. Be kita ko, bus nagrinėjama, kaip kultūros ir kūrybos sektorius būtų galima sustiprinti sukuriant palankią aplinką didesniam finansavimui ir kaip kultūros įstaigos ir specialistai gali geriausiai valdyti savo vystymąsi ir šalinti bet kokią susijusią riziką. AKM grupė taip pat apsvarstys, kaip kultūros finansavimą būtų galima horizontaliai integruoti į įvairias finansavimo priemones, kad kultūros labui būtų galima pasinaudoti moksliniais tyrimais, verslumu, judumu, tarptautiniu vystymusi ir kt. AKM grupė turėtų suburti kultūros politikos ekspertus ir viešojo ir privačiojo finansavimo mechanizmų ekspertus. Ji taip pat turėtų atsižvelgti į UNESCO vykdomą darbą rengiant kultūros finansavimo gaires ir rekomendacijas, be kita ko, pakviesdama atitinkamus UNESCO ekspertus dalyvauti grupės veikloje.

Ši nauja AKM grupė sieks peržiūrėti 2015 m. ataskaitos „Efektyvesnių finansų ekosistemų kūrimas: novatoriškos priemonės, kuriomis kultūros ir kūrybos sektoriams sudaromos palankesnės sąlygos gauti finansavimą“ (*Towards More Efficient Financial Ecosystems: Innovative Instruments to Facilitate Access to Finance for the Cultural and Creative Sectors*) išvadas ir rekomendacijas ir jomis remtis. Ji taip pat remsis įgyvendinant projektą „Creative FLIP“ (Kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų finansai, mokymasis, inovacijos ir intelektinės nuosavybės teisės) įgyta patirtimi ir sukauptais ištekliais.

AKM grupės veikla padės suteikti informacijos rengiant planuojamas ES strateginių investicijų į kultūrą gaires[16] ir išnagrinėti novatoriškas investavimo priemones privačiam kapitalui pritraukti, įskaitant filantropiją, bendradarbiaujant su atitinkamomis finansų įstaigomis.

Siektini rezultatai: ekspertų ataskaita, kurioje būtų išdėstytos pagrindinės rekomendacijos, kaip integruoti kultūrą į kompleksinius finansavimo mechanizmus ir sukurti palankią aplinką viešajam ir privačiajam kultūros finansavimui.

ii) Kultūra ir paveldas, kiek tai susiję su pasirengimu krizėms ir nelaimėms ir reagavimu į jas

Pagrindimas: vis nestabilesnėmis pasaulinėmis geopolitinėmis aplinkybėmis kultūra ir paveldas pernelyg dažnai tampa taikiniu konfliktų ir nestabilumo atveju. Išpuoliai prieš juos gali būti įvairių formų, įskaitant tiesioginius išpuolius prieš kultūros infrastruktūrą ir kultūros paveldo vietoves. Tebesitęsiantis Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą nuolat rodo, kad tikslingas kultūros ir paveldo naikinimas yra sąmoninga kultūrinio karo taktika, kuria siekiama pakenkti kultūriniam tapatumui ir jį sunaikinti. Dėl klimato krizės vis dažnėjantys ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai, įskaitant potvynius, karščio bangas ir gamtos gaisrus, taip pat kelia didelę ekstremaliųjų situacijų riziką kultūros ir paveldo vietovėms visoje Sąjungoje, todėl siekiant pasirengti tokiems įvykiams reikia apsvarstyti bei išanalizuoti konkrečius koordinuotus tarpsektorinius pasirengimo veiksmus ir jų imtis. Be to, vis didesnę grėsmę kultūros paveldo integralumui daugelyje valstybių narių kelia vagystės iš muziejų ir kitų kultūros įstaigų.

---

16 Komisijos iniciatyva pagal Europos kultūros politikos kelrodį.

Tikslas: Europa, reaguodama į pastarojo meto krizes, patyrė, kad ES veiksmai gali papildyti dvišales iniciatyvas, kurių ėmėsi valstybės narės, ir gali būti vertingas indėlis ir šablonas, skirti pasirengimui krizėms, rizikos valdymui ir reagavimui į ekstremaliąsias situacijas kultūros ir paveldo sektoriuose. AKM grupė turėtų apsvarstyti ankstyvojo perspėjimo ir skubaus reagavimo mechanizmus, kultūros ir paveldo apsaugą, išsaugojimą ir atkūrimą, taip pat geriausią praktiką, susijusią su apsaugos nuo vagysčių iš muziejų ir kitų kultūros įstaigų priemonėmis. Tokiomis iniciatyvomis kaip Europos komandos principo taikymas kultūros paveldui Ukrainoje, kuriomis reaguojama į išpuolius prieš kultūrą, ir kultūros paveldo apsaugos įtraukimu į Sąjungos civilinės saugos sistemas užtikrinamas koordinuotas, veiksmingas ir pritaikomas požiūris. ES pasirengimo krizėms strategijoje siūlomi įvairūs veiksmai, grindžiami visus pavojus, visą visuomenę ir visas valdžios institucijas apimančiu požiūriu. Suburiant kultūros ir paveldo politikos ekspertus ir pasirengimo krizėms bei nelaimėms ir reagavimo į jas ekspertus, ši AKM grupė sieks pateikti rekomendacijas dėl dinamiško, atžvalgaus ir veiksmingo ES atsako į bendram kultūros paveldui kylančias grėsmes koordinavimo modelio, kartu atsižvelgiant į esamas ES lygmens pasirengimo krizėms bei nelaimėms ir reagavimo į jas sistemas ir priemones. AKM grupė turėtų apsvarstyti pasirengimą krizėms ir nelaimėms, rizikos valdymą ir reagavimą į ekstremaliąsias situacijas, susijusias tiek su materialiuoju, tiek su nematerialiuoju kultūros paveldu, kartu, kai taikytina, atsižvelgiant į skaitmeninio išsaugojimo technologijas.

Siektini rezultatai: ekspertų ataskaita, kurioje būtų pateiktos pagrindinės rekomendacijos ir priemonės, skirtos pasirengimui kultūros paveldo krizėms bei nelaimėms ir rizikos valdymui, kad būtų parengtas strategiškesnis, greitesnis, veiksmingesnis ir atžvalgesnis požiūris į kultūros ir materialiojo bei nematerialiojo paveldo apsaugą.

iii) Meninė laisvė. Gebėjimų apsaugoti meninę laisvę stiprinimas

Pagrindimas: atsižvelgiant į kultūros ir meno vaidmenį puoselėjant Europos vertybes ir demokratinį atsparumą, itin svarbu stiprinti meninę laisvę. Meninė laisvė sudaro sąlygas laisvai ir pliuralistinei raiškai, dialogui ir piliečių dalyvavimui. Be to, konsultuojantis su valstybėmis narėmis ir kultūros bei kūrybos sektorių suinteresuotaisiais subjektais nustatyta, kad meninė laisvė yra vienas pagrindinių susirūpinimą keliančių darbo plano aspektų, o menininkai ir kultūros specialistai vis dažniau patiria tiesioginį ir netiesioginį spaudimą.

Tikslas: ši AKM veikla turėtų suburti kultūros politikos, žmogaus teisių ar teisingumo politikos ekspertus, bendradarbiaujant su atitinkamų tarptautinių organizacijų, įskaitant Europos Tarybą ir UNESCO, kurios jau vykdo ataskaitų teikimo ir aprašymo veiklą ir rengia šios srities politikos standartus, atstovais. AKM turėtų sudaryti palankesnes sąlygas keistis informacija apie esamas sistemas, iniciatyvas ir gerąją praktiką nacionaliniu ir daugiašaliu lygmenimis ir išnagrinėti priemones, kuriomis būtų apsaugota meninė laisvė ir skatinama meninei kūrybai palanki aplinka. AKM grupė turėtų išnagrinėti esamus požiūrius į meninės laisvės stebėseną ir ataskaitų apie ją teikimą nacionaliniu, Europos ir tarptautiniu lygmenimis ir turėtų nustatyti spragas, trukdančias parengti veiksmingas politinio reagavimo priemones meninei laisvei apsaugoti. Tokiu darbu turėtų būti siekiama papildyti esamas iniciatyvas, kurių ėmėsi Europos Taryba, UNESCO, atitinkamos pilietinės visuomenės organizacijos ir akademinė bendruomenė, ir išvengti jų dubliavimo. AKM grupė taip pat turėtų apsvarstyti, kaip Tarybos veiksmai meninės laisvės srityje gali suteikti pridėtinės vertės ir prisidėti siekiant platesnių kultūros politikos tikslų, įskaitant Kultūros būklės ataskaitų rengimą[17].

Siektini rezultatai: ekspertų ataskaita, grindžiama esamais tarptautiniais, visų pirma Europos Tarybos ir UNESCO, metodais ir sistemomis, kurioje išdėstomi gerosios praktikos pavyzdžiai ir galimos rekomendacijos dėl gebėjimų ir pajėgumų apsaugoti ir stiprinti meninę laisvę puoselėjimo ir nustatomos galimybės dėl būsimų bendrų iniciatyvų su Europos Taryba ir UNESCO.

[17] Komisijos iniciatyva pagal Europos kultūros politikos kelrodį.

D. Ekspertų tinklai ir mainai

i) ES kultūros duomenų centrų tinklas

Pagrindimas: reikia tęstinio darbo, kad kultūros srityje visoje Sąjungoje būtų plėtojami duomenų rinkimo, mokslinių tyrimų ir stebėsenos pajėgumai. Bendroje deklaracijoje išdėstytas kolektyvinis įsipareigojimas „skatinti iniciatyvas, kuriomis siekiama gerinti patikimų ir palyginamų duomenų apie kultūrą prieinamumą, kad būtų remiamas įrodymais grindžiamos kultūros politikos plėtojimas“. To laikydamasi, Komisija įsipareigojo sukurti naują ES kultūros duomenų centrą.

Tikslas: suteikti forumą valstybėms narėms ir Komisijai kartu su šios srities ekspertais dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais, išbandyti idėjas ir šalinti kultūros ir kūrybos sektorių vertinimo ES lygmeniu spragas, kad būtų užtikrintas didesnis nuoseklumas ir atitinkamai derinamas darbas kultūros duomenų srityje. Tinklo veikla papildys vykdomą darbą oficialiosios statistikos srityje ir turėtų padėti formuoti įrodymais grindžiamą politiką, be kita ko, savanoriškai keičiantis praktikos, susijusios su bendrais parametrais, sąveikumu ir atsakingu duomenų valdymu, pavyzdžiais. Susijusi veikla taip pat turėtų būti naudojama kuriant ES kultūros duomenų centrą. Prieš pradedant veiklą, Kultūros reikalų komitete turėtų būti aptarti tinklo tikslai ir kompetencijos sritis.

Siektinas rezultatas: valstybių narių ekspertų, dvišaliu ar daugiašaliu pagrindu savanoriškai ir *ad hoc* dirbančių kultūros ir kultūros bei kūrybos sektorių vertinimo ir analizės srityje, tinklas.

ii) Vyresniųjų pareigūnų susitikimai tarptautinių kultūrinių ryšių klausimais

Pagrindimas: atsižvelgiant į AKM grupės rekomendacijas dėl tarptautinių kultūrinių ryšių valdymo, reguliariai kas šešis mėnesius savanorišku pagrindu gali būti rengiami vyresniųjų pareigūnų susitikimai tarptautinių kultūrinių ryšių klausimais, kaip pirmininkaujančiosios valstybės narės prerogatyva. Kita vertus, neformalus vyresniųjų pareigūnų susitikimų paramos komitetas, kurį sudaro suinteresuotosios valstybės narės, organizuodamas susitikimus ir palengvindamas išankstinį temų ir darbotvarkių planavimą, gali padėti užtikrinti veiklos tęstinumą tarp vyresniųjų pareigūnų susitikimų. Siekiant atspindėti bendrą tarptautinių kultūrinių ryšių politikos sritį, šį komitetą turėtų sudaryti kultūros ir išorės santykių srities ekspertai iš suinteresuotų valstybių narių, Komisijos tarnybų ir EIVT, priklausomai nuo to, kas aktualu, tiek kultūros, tiek užsienio reikalų srityse.

Siektinas rezultatas: reguliarūs susitikimai tarptautinių kultūrinių ryšių tęstinumui, strateginiam planavimui ir politikos koordinavimui remti.

E. Tolesnė veikla, susijusi su ankstesnių AKM grupių veikla

Itin svarbi patirtis, įgyta įgyvendinant 2023–2026 m. darbo planą, buvo poreikis, kad AKM grupių sukurti tinklai toliau veiktų pasibaigus AKM ataskaitos laikotarpiui ir sudarytų sąlygas tęstiniam angažavimuisi skatinti įgyvendinti rekomendacijas[18]. 2027–2030 m. darbo planu bus siekiama užtikrinti tęstinumą ir rezultatus pagal pastarojo meto AKM temines sritis imantis veiksmų, įskaitant galimus: i) padėties vertinimus, ii) neformalų keitimąsi nuomonėmis Kultūros reikalų komitete siekiant dalytis naujausia informacija apie rekomendacijų įgyvendinimą nacionaliniu ir ES lygmenimis ir iii) AKM veiklos nulemtų rekomendacijų įtraukimą į kitus politikos formavimo procesus.

F. Kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija Kultūros reikalų komitete

Tikslas: kalbant apie su kultūra susijusias temas, kurios nagrinėjamos kituose Tarybos parengiamuosiuose organuose arba išorėje, „kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija Kultūros reikalų komitete“ gali suteikti galimybę dalytis idėjomis ir naujausia informacija atitinkamais klausimais. Orientacinis temų sąrašas galėtų apimti šias temas:

- *Ukraina: kultūra, kultūros paveldas ir atkūrimas*

Pasikeitimas nuomonėmis Kultūros reikalų komitete dėl Europos komandos principo taikymo ir kitų paramos priemonių siekiant įvertinti ir nustatyti papildomus bendradarbiavimo poreikius ir galimybes teikiant paramą Ukrainai kultūros ir paveldo srityse.

- *Kultūrinės teisės, kultūros demokratija ir socialiai angažuotas menas: pasikeitimas geriausios praktikos pavyzdžiais*

Diskusijos Kultūros reikalų komitete, dalyvaujant atitinkamiems tarptautiniams suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant JT specialųjį pranešėją kultūrinių teisių klausimais.

---

18 Žr. Komisijos ataskaitą dėl 2023–2026 m. ES darbo plano kultūros srityje.

- *Europos vaizdo žaidimų sektoriaus konkurencingumas ir kultūriniai aspektai*

Pasikeitimas nuomonėmis galimame bendrame Kultūros reikalų komiteto ir Audiovizualinių klausimų ir žiniasklaidos darbo grupės posėdyje.

- *Architektūros politika, kokybiška gyvenamoji aplinka visiems ir naujasis europinis bauhauzas*

Pasikeitimas nuomonėmis galimame bendrame Kultūros reikalų komiteto ir Aplinkos darbo grupės posėdyje, dalyvaujant kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, pavyzdžiui, Europos architektūros politikos direktorių (EDAP) tinklui.

- *Autorių teisės. Kitų darbo grupių pranešimas*

Pasikeitimas nuomonėmis galimame bendrame Kultūros reikalų komiteto ir Intelektinės nuosavybės darbo grupės (autorių teisės) posėdyje.

- *Kultūra, Europos istorija ir atminimas*

Pasikeitimas nuomonėmis Kultūros reikalų komitete siekiant įtraukti atitinkamus tarptautinių reikalų suinteresuotuosius subjektus, atitinkamas ES įstaigas ar kitus subjektus.

Pirmiau pateiktas sąrašas nekliudo pirmininkaujančioms valstybėms narėms nagrinėti kitus atitinkamus klausimus, jei manoma, kad tai tikslinga.

G. Kiti veiksmai

Vadovaujantis ankstesniais ES darbo planais kultūros srityje, konferencijos, seminarai, tyrimai ir kiti veiksmai ir toliau padės įgyvendinti darbo planą ir nagrinėti prioritetines temas.

Išlaikant lankstumo ir reagavimo poreikį pagal šį darbo planą, pirmininkaujančios valstybės narės vadovaujamų iniciatyvų orientacinės temos ir galimi Tarybos rezultatai galėtų apimti šias temas:

- Bibliotekų ir žiniasklaidos indėlis į visuomenės atsparumą;
- Kultūros paveldo apsauga ir kova su neteisėta prekyba;
- Tarptautiniai kultūriniai ryšiai;
- Įgūdžiai ir kultūros sričių profesijos pertvarkų laikotarpiu;
- Autorių teisės ir kultūra;
- Nematerialusis kultūros paveldas;
- Galinga kultūros ekosistema atsparios ir sveikos visuomenės labui;
- Kultūros vaidmuo didinant gerovę, piliečių dalyvavimą ir bendruomenės atsparumą;
- Povandeninis kultūros paveldas;
- Kultūra ir tvarus turizmas.

Orientacinis 2027–2030 m. ES darbo plano kultūros srityje tvarkaraštis

	2027 m.		**2028 m.**		**2029 m.**		**2030 m.**	
	1S	**2S**	**1S**	**2S**	**1S**	**2S**	**1S**	**2S**
A. Europos vertybių, kultūrinių teisių ir meninės laisvės stiprinimas								
Meninė laisvė			AKM					
Kultūros prieinamumas			Tarpusavio mokymosi veikla (*galimas*)					
Bibliotekos ir kultūros įstaigos	Konferencija: Bibliotekos ir žiniasklaida visuomenės atsparumui ir pilietiniam aktyvumui	Konferencija: Viešosios bibliotekos, skaitymo kultūra ir raštingumas: europinės perspektyvos ir Graikijos iniciatyvos				Padėties įvertinimas		
Kultūrinės teisės					Kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija Kultūros reikalų komitete (*galimas*)			
B. Menininkų bei kultūros specialistų įgalinimas ir parama žmonėms bei visuomenei								
Kultūra ir sveikata		Konferencija dėl kultūros terapijų skyrimo	Praktinis seminaras (*galimas*)	Konferencija ir Tarybos išvados (*galimas*)				

Statusas ir darbo sąlygos							Padėties įvertinimas (*galimas*)	
Įgūdžiai ir mokymas			Konferencija: Ateities poreikiams pritaikyti įgūdžiai siekiant stiprinti kultūrą, paveldą ir kūrybines ekosistemas					
Gerovė, piliečių dalyvavimas ir bendruomenės atsparumas.								Konferencija ir išvados (*galimas*)
C. Kultūra, konkurencingumas, atsparumas, inovacijos, tvarumas ir sanglauda								
Kultūros finansavimas	AKM							
			Konferencija dėl finansavimo mechanizmų					
Pasirengimas krizėms ir nelaimėms				AKM				
Kultūros duomenys			Ekspertų tinklas					

Dirbtinis intelektas		Konferencija dėl DI, intelektinės nuosavybės ir įdarbinimo sąlygų kultūros sektoriuje santykio Konferencija dėl DI naudojimo siekiant išsaugoti ir propaguoti kultūros paveldą	Kultūros reikalų komitetas: kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija (DI ir autorių teisės)	Dialogas politikos klausimais (*galimas*)		Dialogas politikos klausimais (*galimas*)	Konferencija ir Tarybos išvados (*galimas*)	
Kultūros paveldas ir klimatas		Neformalus ministrų susitikimas Konferencija dėl mėlynosios ekonomikos ir povandeninių archeologinių vietovių propagavimo	Konferencija dėl muziejų ir kultūros paveldo kaip apsaugos, atkūrimo ir atsparumo varomųjų jėgų					Padėties įvertinimas (*galimas*)
Pasikeitimas informacija tarp sektorių (audiovizualinis, muzikos sektoriai)			Kultūros reikalų komitetas: kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija (*galimas*) Konferencija dėl kino paveldo ir su kinu susijusio švietimo	Kultūros reikalų komitetas: kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija (*galimas*)				

Architektūros politika	EDAP susitikimas	EDAP susitikimas Europos architektūros politikos konferencija (ECAP)	EDAP susitikimas	EDAP susitikimas Europos architektūros politikos konferencija (ECAP)	EDAP susitikimas Kultūros reikalų komitetas: kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija (*galimas*)	EDAP susitikimas Europos architektūros politikos konferencija (ECAP)	EDAP susitikimas	EDAP susitikimas Europos architektūros politikos konferencija (ECAP)
Kultūros ir kūrybos sektorių konkurencingumas	Konferencija: ES konkurencingumo persvarstymas: kultūros ir kūrybos sektorių pramonės indėlis							
D. Tarptautiniai kultūriniai ryšiai ir partnerystės								
Neteisėta prekyba		Konferencija dėl neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis ir neteisėtos prekybos suklastotais meno kūriniais						
Ukraina	Europos komandos	Europos komandos	Europos komandos	Europos komandos	Europos komandos	Europos komandos	Europos komandos	Europos komandos

	principo taikymas	principo taikymas	principo taikymas	principo taikymas	principo taikymas Kultūros reikalų komitetas: kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija (*galimas*)	principo taikymas	principo taikymas	principo taikymas
Tarptautiniai kultūriniai ryšiai	Vyresniųjų pareigūnų susitikimas (*galimas*)	Vyresniųjų pareigūnų susitikimas (*galimas*)	Vyresniųjų pareigūnų susitikimas (*galimas*) Konferencija dėl kultūrinio bendradarbiavimo Vidužemio jūros regione stiprinimo	Vyresniųjų pareigūnų susitikimas (*galimas*)	Vyresniųjų pareigūnų susitikimas (*galimas*) Padėties įvertinimas (*galimas*)	Vyresniųjų pareigūnų susitikimas (*galimas*)	Vyresniųjų pareigūnų susitikimas (*galimas*)	Vyresniųjų pareigūnų susitikimas (*galimas*)

Darbo metodų gairės

Bendrieji principai

- Veiksmai pagal darbo planą turėtų būti įgyvendinami lanksčiai ir laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų.
- Dalyvavimas yra savanoriškas ir, kai aktualu, grindžiamas valstybės narės atliekamais paskyrimais.
- Veiksmais pagal darbo planą neturėtų būti nepagrįstai didinama administracinė našta valstybėms narėms, Komisijai ir suinteresuotiesiems subjektams.
- Komisija gali remti darbo plano įgyvendinimą teikdama ekspertines žinias ir, kai tinkama, logistinę ar finansinę paramą.
- Kai tinkama, pagal darbo planą vykdomų veiksmų rezultatai gali būti pristatyti Tarybai arba jos parengiamiesiems organams.
- Pagal darbo planą vykdomais veiksmais gali būti remiamasi rengiant būsimą politiką ir rekomendacijas.
- Pirmininkaujančios valstybės narės, valstybės narės ir Komisija turėtų siekti užtikrinti veiksmų pagal šį darbo planą ir kitų atitinkamų iniciatyvų darną.
- Kai aktualu, užbaigus veiksmą bus pateikta rezultatų ataskaita.

Dialogai politikos klausimais

- Komisija organizuos dialogus politikos klausimais, jei bus įvykdytos biudžeto sąlygos, tačiau atskira valstybė narė arba pirmininkaujančios valstybės narės gali pasiūlyti konkrečią temą, į kurią reikėtų sutelkti dėmesį, arba surengti papildomus dialogus ar renginius, be kita ko, susijusius su atitinkamomis nacionaliniu lygmeniu priimtomis iniciatyvomis.

- Politikos dialogai turėtų sutelkti atitinkamus politikos formuotojus, ekspertus ir, kai tinkama, suinteresuotuosius subjektus.

Tarpusavio mokymosi veikla / praktiniai seminarai

- Tarpusavio mokymosi veikla apima valstybių narių savanoriškus mainus ir užtikrina lankstų formatą valstybėms narėms dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais ir patirtimi.

- Valstybė narė arba suinteresuotų valstybių narių grupė gali pasiūlyti organizuoti ir finansuoti tarpusavio mokymosi veiklą, jei mano, kad tai būtina. Jei tenkinamos biudžeto sąlygos, Komisija gali teikti finansinę paramą.

- Praktiniai seminarai – tai Komisijos vadovaujami mainai, kuriuose suburiami valstybių narių atstovai, ekspertai ir suinteresuotieji subjektai.

Atvirasis koordinavimo metodas (AKM)

- AKM yra valstybių narių bendradarbiavimo, keitimosi informacija ir dalijimosi gerosios praktikos pavyzdžiais tam tikromis bendromis temomis sistema, užtikrinanti galimybę rengti neprivalomas rekomendacijas.

- Kultūros reikalų komitetas, atitinkamai prisidedant kitoms atitinkamoms darbo grupėms, remdamasis Komisijos pasiūlytu įgaliojimų projektu, parengs galutinę AKM grupės įgaliojimų redakciją.

- Įgaliojimuose gali būti siūloma, kad trečiosios šalys, įskaitant trečiąsias valstybes, būtų kviečiamos į AKM grupę.

- Kiekviena AKM grupė bus atsakinga už tai, kad pirmame jos posėdyje būtų paskirtas jos pirmininkas arba bendrapirmininkiai.

- Priklausomai nuo temos, AKM grupė galėtų būti paskatinta sudaryti mažesnes tikslines grupes ir, kai tikslinga, taikyti dalyvaujamuosius metodus.

Ekspertų tinklai ir mainai

- Kai reikalingas nuolatinis bendradarbiavimas, dalijimasis informacija ar koordinavimas, galima pasitelkti ekspertų tinklus ir mainus.

- Atitinkamus ekspertus į šiuos tinklus ir šiems mainams tinkamu būdu skiria valstybės narės ir Komisija.

Tolesnė veikla, susijusi su ankstesnių AKM grupių veikla

- Kai tinkama, dėl temų, svarstytų AKM grupėse pagal 2023–2026 m. darbo planą arba ankstesnius darbo planus, galima surengti padėties įvertinimus, pasikeitimus nuomonėmis ar imtis kitų tolesnių veiksmų.

- Vykdant šiuos veiksmus turėtų būti įvertintos įgyvendinimo spragos, identifikuotos tolesnės atsakomybės sritys ir nustatytos sąsajos su būsimu ES bei nacionalinės politikos vystymu.

Kviestinių kalbėtojų pranešimai / žodinis pasikeitimas informacija Kultūros reikalų komitete

- Kultūros reikalų komitete gali būti surengti kviestinių kalbėtojų pranešimai arba žodinis pasikeitimas informacija siekiant palengvinti diskusijas dėl kylančių klausimų ir pokyčių su kultūra susijusiose politikos srityse.

- Toks pasikeitimas informacija gali apimti išorės ekspertų ir suinteresuotųjų subjektų, taip pat kitų atitinkamų Tarybos parengiamųjų organų atstovų nuomones, laikantis Tarybos darbo tvarkos taisyklių.

Susiję pagrindiniai politiniai dokumentai

- Kasereso deklaracija (Ispanija, 2023 m.);
- Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL C 326, 2012 10 26);
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos kultūros politikos kelrodis“ (2025 m.) (COM(2025) 785 final);
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl ES kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis veiksmų plano (COM(2022) 800 final);
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „DI žemyno veiksmų planas“ (COM(2025) 165 final);
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Viso ES inovacinio potencialo išnaudojimas. Intelektinės nuosavybės veiksmų planas ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui didinti“ (COM(2020) 760 final);

– Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nauja Europos kultūros darbotvarkė“ (COM(2018) 267 final);

– Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujasis europinis bauhauzas: gražu, tvaru, įtrauku“ (COM(2021) 573 final);

– Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos demokratijos veiksmų plano (COM(2020) 790 final);

– Tarybos išvados dėl audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų ir dalijimosi vaizdo medžiaga platformos paslaugų teisinės sistemos vertinimo (C/2025/2954, 2025 5 26);

– Tarybos išvados dėl menininkų, kuriems gresia pavojus, ir perkeltųjų menininkų (OL C 185/39, 2023 5 26);

– Tarybos išvados dėl kultūros valdymo (OL C 393/8, 2012 12 19);

– Tarybos išvados dėl kultūros, aukštos kokybės architektūros ir apstatytos aplinkos kaip itin svarbių naujojo europinio bauhauzo iniciatyvos elementų (OL 2021/C 501 I/03, 2021 12 13);

– Tarybos išvados dėl kultūros ir kūrybos sektorių įgalėjimo formuojant auditoriją duomenų pagrindu (C/2024/3542, 2024 5 31);

– Tarybos išvados dėl Europos vaizdo žaidimų sektoriaus kultūrinio ir kūrybinio aspekto stiprinimo (C/2023/1345, 2023 11 30);

– Tarybos išvados dėl ES požiūrio į kultūros paveldą konfliktų ir krizių metu (dok. 9837/21);

– Tarybos išvados dėl prieigos prie kultūros išteklių gerinimo ir puoselėjimo (C/2024/7446, 2024 12 13);

– Tarybos išvados dėl paramos jauniesiems menininkams ir kultūros bei kūrybos specialistams jų karjeros pradžioje (C/2025/3165, 2025 6 4);

– Tarybos išvados dėl kultūros, kultūros paveldo ir audiovizualinių kūrinių strateginio vaidmens puoselėjant Europos vertybes ir demokratijos atsparumą (C/2025/6562, 2025 12 10);

– Europos Tarybos konvencija dėl Europos archeologijos paveldo apsaugos (peržiūrėta) (Valetos konvencija, 1992 m.);

– Europos Tarybos Europos architektūros paveldo apsaugos konvencija (Granados konvencija, 1985 m.);

– Europos Tarybos konvencija dėl teisės pažeidimų, susijusių su kultūros vertybėmis (Nikosija, 2017 m.);

– Europos Tarybos kultūros paveldo vertės visuomenei pagrindų konvencija (Faro konvencija, 2005 m.);

– Europos Tarybos kraštovaizdžio konvencija (Florencijos konvencija, 2000 m.);

– Tarybos rezoliucija dėl 2023–2026 m. ES darbo plano kultūros srityje (OL 2022/C 466/01, 2022 12 7);

– Davoso deklaracija „Siekis sukurti kokybišką statybos kultūrą („Baukultur“) Europoje“ (Šveicarija, 2018 m.);

– ES kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo strategija (2021–2030 m.) (priimta 2021 m. spalio 5 d.);

– Europos Komisijos tyrimas, 2020 m., „The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals“ („Menininkų ir kultūros bei kūrybos sektorių specialistų statusas ir darbo sąlygos“), galutinė ataskaita, https://culture.ec.europa.eu/resources/document-library/the-status-and-working-conditions-of-artists-and-cultural-and-creative-professionals-0 (anglų k.);

– Europos Komisijos tyrimas, 2026 m., „Study on the discoverability of diverse European cultural content in the digital environment“ („Tyrimas dėl įvairaus Europos kultūrinio turinio aptinkamumo skaitmeninėje aplinkoje“), galutinė ataskaita, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/34da2669-32b4-11f1-be39-01aa75ed71a1 (anglų k.);

– Europos Komisija, „Report on the Social Protection for artists“ („Ataskaita dėl menininkų socialinės apsaugos“), 2025 m. gegužės mėn.: „Mutual learning on inclusive social protection for artists and creative workers - European Commission“ („Abipusis mokymasis įtraukios menininkų ir kūrybinių darbuotojų socialinės apsaugos klausimais“. Europos Komisija); https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/social-protection-social-inclusion/mutual-learning-inclusive-social-protection-artists-and-creative-workers-2025-05-06_en (anglų. k.);

– Europos Vadovų Tarybos 2024–2029 m. strateginė darbotvarkė (dok. EUCO 15/24);

– Europos darbo institucija, 2024 m. gruodžio mėn. paskelbtas EDI tyrimas, https://www.ela.europa.eu/en/news/creative-sectors-ela-study-reveals-precarious-working-conditions-and-undeclared-labour (anglų k.);

– 2023 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl ES menininkų ir kultūros bei kūrybos sektorių darbuotojų socialinės ir profesinės padėties sistemos (2023/2051(INL));

– EPRS, Europos Parlamento tyrimų tarnybos tyrimas, „EU framework for the social and professional situation of artists and workers in the cultural and creative sectors“ („ES menininkų ir kultūros bei kūrybos sektorių darbuotojų socialinės ir profesinės padėties sistema“), 2023 m. lapkričio mėn., https://www.europarl.europa.eu/thinktank/fr/document/EPRS_STU(2023)747426 (anglų k.);

– Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos 2030 m. strateginis planas, „The EUIPO's DNA, a robust, inclusive, diverse and sustainable IP ecosystem that works for all“ („EUIPO DNR. Tvirta, įtrauki, įvairalypė, tvari ir visiems tarnaujanti intelektinės nuosavybės ekosistema“) (anglų k.);

– Europolas (2026 m.), „Changing tactics, changing targets: the evolving nature of museum heists“ („Kintanti taktika, kintantys taikiniai: muziejų vagysčių pobūdžio pokyčiai“) (anglų. k.), Europolo „Spotlight“ ataskaitų serija, Europos Sąjungos leidinių biuras;

– G20 KwaDukuza deklaracija (Pietų Afrika, 2025 m.);

– G20 kultūros ministrų Romos deklaracija ir G20 vadovų deklaracija (Roma, 2021 m.);

– G20 kultūros ministrų Salvador da Bahia deklaracija (Brazilija, 2024 m.);

– ICOMOS leidinys „European quality principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage: revised edition“ („Europos kokybės principai, taikomi ES finansuojamoms intervencinėms priemonėms, galinčioms turėti įtakos kultūros paveldui. Peržiūrėtas leidimas“) (anglų k.), 2020 m. lapkričio mėn.;

– 2023 m. TDO ataskaita „The Future of Work in the Arts and Entertainment Sector“ („Darbo ateitis meno ir pramogų sektoriuje“), Tarptautinė darbo organizacija; https://www.ilo.org/publications/future-work-arts-and-entertainment-sector (anglų k.);

– Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos demokratijos skydas. Stiprių ir atsparių demokratinių valstybių įgalėjimas“ (JOIN(2025) 791 final);

– Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl ES pasirengimo krizėms strategijos (JOIN(2025) 130 final);

– Bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „ES tarptautinių kultūrinių ryšių strategijos kūrimas“ ((JOIN(2016) 29 final);

– Bendra deklaracija „Europa kultūrai, kultūra Europai“, 2026 m. (OL C, C/2026/3440, 2026 6 25);

– MONDIACULT 2025 Culture Minister's Commitment – Outcome Document (2025 m. MONDIACULT kultūros ministrų įsipareigojimas. Baigiamasis dokumentas) (2025 m. spalio 1 d., Barselona) (anglų k.);

– Porto Santo Charter – Culture and the Promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship („Porto Santo chartija. Kultūra ir demokratijos skatinimas: siekiant kultūrinės pilietybės Europoje“) (2021 m.) (anglų k.);

– 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277/1, 2022 10 27);

– 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas) (OL L 2024/1689);

– Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl 2023–2026 m. ES darbo plano kultūros srityje (COM/2026/337 final);

– Valstybių narių ekspertų atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės ataskaita „Culture and Health, Time to Act“ („Kultūra ir sveikata – laikas veikti“) (2025 m.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be89805d-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1/language-en (anglų k.);

– Valstybių narių ekspertų atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės ataskaita „Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living“ („Kūrybiniai pokyčiai: kultūros įgalinimas darnios gyvensenos labui“ (2025 m.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/043230ba-d250-11f0-8da2-01aa75ed71a1 (anglų k.);

– Valstybių narių ekspertų atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės ataskaita „Strengthening Cultural Heritage Resilience for Climate Change“ („Kultūros paveldo atsparumo stiprinimas klimato kaitos kontekste“) (2022 m.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bfcf605-2741-11ed-8fa0-01aa75ed71a1/language-en (anglų k.);

– Valstybių narių ekspertų atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės ataskaita „The Status and Working Conditions of Artists and Creative and Cultural Professionals“ („Menininkų ir kultūros bei kūrybos sektorių specialistų statusas ir darbo sąlygos“) (2023 m.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en (anglų k.);

– Valstybių narių ekspertų atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės ataskaita „Strengthening Europe through Public Libraries – How sustained investment in public libraries and their multiple roles delivers social, cultural and democratic returns“ („Europos stiprinimas pasitelkiant viešąsias bibliotekas. Kaip tvarios investicijos į viešąsias bibliotekas ir jų daugialypis vaidmuo duoda socialinę, kultūrinę ir demokratinę grąžą“ (2026 m.) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/623284d9-8184-11f1-bf5e-01aa75ed71a1/language-en (anglų k.);

– Valstybių narių ekspertų atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės ataskaita „Stormy Times – Nature and humans: Cultural Courage for change“ („Audringi laikai. Gamta ir žmonės: kultūrinė drąsa imtis pokyčių“) (2022 m.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0380f31c-37c9-11ed-9c68-01aa75ed71a1/language-en (anglų k.);

– Valstybių narių ekspertų atvirojo koordinavimo metodo (AKM) grupės ataskaita „Towards a shared culture of architecture – Investing in a high-quality living environment for everyone“ („Siekiant užtikrinti bendrą architektūros kultūrą. Investavimas į kokybišką gyvenamąją aplinką visiems“) (2021 m.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en (anglų k.);

– Pilietinės visuomenės dialogas „Voices of Culture“ („Kultūros balsai“), 2021 m., https://voicesofculture.eu/2021/07/06/brainstorming-report-status-working-conditions-for-artists-cultural-and-creative-professionals/ (anglų k.);

– 1954 m. UNESCO Hagos kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencija;

– 1970 m. UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencija;

– 1972 m. UNESCO pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija;

– 1980 m. UNESCO rekomendacija dėl menininko statuso;

– 1954 m. UNESCO Hagos kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos antrasis protokolas (1999 m.);

– 2001 m. UNESCO povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencija;

– 2003 m. UNESCO nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencija;

– 2005 m. UNESCO konvencija dėl kultūros raiškos apsaugos ir skatinimo (įskaitant jos pritaikymo prie skaitmeninės aplinkos 2020 m. veiklos gaires);

– 2015 m. UNESCO rekomendacija dėl muziejų ir jų kolekcijų apsaugos ir populiarinimo, jų įvairovės ir visuomeninio vaidmens;

– UNESCO statistikos instituto 2025 m. kultūros statistikos programa;

– UNESCO „Re|Shaping Policies for Creativity: we share, we act, we build“ („Kūrybingumo politikos per|formavimas: dalijamės, veikiame, kuriame“ (2026 m., ketvirtasis leidimas);

– UNESCO rekomendacija dėl dirbtinio intelekto etikos (2021 m. lapkričio mėn.);

– UNESCO, „Implementing the UNESCO 1980 Recommendation Concerning the Status of the Artist“ („1980 m. UNESCO rekomendacijos dėl menininko statuso įgyvendinimas“), https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000387452 (anglų k.);

– Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliucija „Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“ (priimta 2015 m. rugsėjo 25 d.);

– Jungtinės Tautos, The Pact for the Future („Ateities paktas“) (A/RES/79/1, priimtas 2024 m. rugsėjo 22 d.) (anglų k.).